

L'ECONOMIA CATALANA: REPTES DE FUTUR

PERE ARAGONÈS, secretari d'Economia del Govern de Catalunya¹

30 de març de 2016

President de l'Institut d'Estudis Catalans, president de la Societat Catalana d'Economia i membres de la Societat Catalana d'Economia; director de l'Idescat, director general de Promoció Econòmica, diputats del Parlament i senadors, que també acaben d'arribar ara de Madrid; responsables dels àmbits d'Economia i Hisenda, i que, per tant, compartim moltes de les penes en la gestió de la política econòmica d'aquest país. A tots, i a la resta d'assistents, també Albert Carreres, exsecretari general del Departament d'Economia i Coneixement i amb qui en aquests darrers tres anys he tingut el plaer de discutir-me molt, però també d'arribar a molts acords, i treballar molt conjuntament Parlament i Govern en l'àmbit de la política econòmica. A tots els assistents, moltes gràcies, i en especial a la Societat Catalana d'Economia, a l'Institut d'Estudis Catalans, per convidar-me a donar algunes pinzellades de quina és la situació des del Departament de Vicepresidència i Hisenda, quina és la conjuntura econòmica actual, quines són les oportunitats i les debilitats que tenim en aquest moment i quines haurien de ser algunes de les mesures que hauríem d'impulsar per poder aprofitar les oportunitats que ens dona el moment actual i reduir-ne les debilitats que són manifestes.

Abans d'entrar en el que és pròpiament la xerrada, la conferència o la intervenció, per mi és molt agradable poder intervenir en aquesta casa atès que abans s'ha fet esment d'aquesta tesi doctoral inacabada d'història econòmica que precisament és sobre la política econòmica de la Mancomunitat de Catalunya. El projecte de la Mancomunitat de Catalunya, en un sentit ampli, és aquell que inclou també la Diputació de Barcelona des del moment en què la Lliga Regionalista va imposar tot el projecte de modernització a partir de les diferents victòries electorals de 1904 i 1905 i del qual un dels fills és l'Institut d'Estudis Catalans, molt potenciat després amb la Mancomunitat. Per tant, estic content

¹ Actualment, conseller d'Economia.

d'estar en aquesta casa de la qual he tingut l'honor de poder estudiar els orígens, de poder fer-ne investigació, i en part, també, perquè algun dels elements que avui intentaré subratllar són constants històriques que malgrat que passin els anys es mantenen; es mantenen al llarg del temps d'unes institucions públiques, d'una economia que persegueix tenir un estat al servei de les necessitats d'aquesta economia i d'aquesta societat i no un estat enfront de les necessitats nostres.

Fa cent anys ho va intentar fer la Mancomunitat d'una manera molt modesta, en una altra conjuntura política, en una altra conjuntura històrica, evidentment, i no se'n va sortir prou. Avui, cent anys després, persisteixen molts dels problemes —si llegim el document que es va editar de la liquidació de la Mancomunitat de Catalunya, podríem trobar frases que per a qualsevol ministre d'Hisenda serien actuals i les podria dir avui perfectament— que es va trobar la Mancomunitat, així com els reptes i fonaments històrics sobre els quals es discutia, avui persisteixen. Una societat catalana que és econòmicament molt diversificada, més modernitzada econòmicament que el seu entorn més proper i que no té unes institucions per respondre adequadament a aquesta realitat. El que passava en un altre context històric fa cent anys, malauradament, avui encara es manté.

Comencem la presentació per fer una pinzellada molt ràpida sobre l'economia catalana d'avui: si fem una foto fixa amb les dades de l'economia catalana en l'actualitat, de finals del 2015 i principis del 2016, algú podria endur-se la falsa impressió que està en un dels seus millors moments i que això es trasllada al conjunt de la societat. No debades l'economia catalana té un PIB *per capita* superior a la mitjana de la Unió Europea i també de la zona euro; en concret, un 15% superior a la mitjana de la Unió Europea i prop d'un 8% superior a la de la zona euro. Dins l'Estat espanyol, generem el 19% del PIB amb un 16% de població, i com a resultat estem un 18,5% per sobre de la mitjana del PIB per habitant de l'Estat espanyol. De fet, l'any 2015, el darrer amb dades completes disponibles, ha estat un bon any. Ha estat un bon any perquè hi ha hagut dos sectors que han impulsat el creixement. Després d'uns anys de crisi, que s'inicia a finals del 2007, s'agreuja el 2008 de manera molt profunda, el 2009 encara més i continua fins al 2013, amb un petit repunt a finals del 2010, una recaiguda posterior i, per fi, un creixement continuat, primer molt feble i després més intens, a partir del darrer trimestre del 2013 i, de moment, fins al 2015, que, com deia, podem afirmar que ha estat un bon any.

Quins han estat els dos elements principals que han impulsat la recuperació? Les dades confirmen que ho han estat les dues branques del sector exterior: el bon comportament de les exportacions i la millora continuada del turisme, tant en nombre com en despesa *per capita* dels turistes. L'Institut d'Estadística fa poquets dies feia públiques les dades de la despesa per habitació de visitant del mes de gener, i fins i tot el mes de gener, tenint en compte que el Mobile World Congress aquest any no ha estat al mes gener, sinó un pèl més tard, doncs, fins i tot així millorava. Per tant, tenim unes dades que ens indiquen que aquests dos sectors, tot l'àmbit de les exportacions i el turisme, estan empenyent el creixement econòmic.

També un creixement de la demanda interna, és cert, en bona part gràcies a les mesures de política monetària del Banc Central Europeu, que han permès que el balanç de les entitats financeres s'hagi pogut netejar i que per fi hagi tornat a fluir el crèdit; tot i que encara massa poc, encara només per a una demanda amb un nivell de solvència molt elevat, potser massa elevat. I, en certa manera, també devem la recuperació al fet que moltes de les decisions que les famílies i les empreses havien contingut en els anys de recessió econòmica, tant d'inversió com de consum, un cop l'horitzó durant l'any 2015 s'havia aclarit una mica van decidir portar-les a terme. Un exemple clar d'això darrer el trobem en la recaptació en l'impost de transmissions patrimonials, que grava la compravenda d'habitatges de segona mà, en què l'increment del 2015 ha estat molt per sobre de les previsions. Cosa que, per cert, també ajuda la nostra gestió pressupostària, atès que la Generalitat recapta directament aquest tribut.

Catalunya té uns bons fonaments econòmics. És una economia dinàmica, diversificada, oberta al món i amb un saldo exterior positiu en la seva balança de béns i serveis, d'un 5,6% del PIB, un cop incorporats els ingressos procedents del turisme. Tenim una tradició empresarial que alguns dels assistents avui, aquí, l'han descrit àmpliament; una tradició que ve de lluny i que es manté, que fa que Catalunya sigui un dels territoris on l'emprenedoria estigui més arrelada. Tenim, també, una clara orientació de futur, amb un model de recerca d'excel·lència punter, on s'ha aconseguit allò que volem aconseguir també en l'àmbit educatiu: que el model sigui estable. Que malgrat que els diferents governs, d'un signe o un altre, puguin desplaçar-se d'un carril esquerre a un carril dret i viceversa, l'autopista sigui la mateixa. Perquè només l'estabilitat pot donar fruits en àmbits de futur com la recerca i l'educació. En tot cas, i per acabar de completar la foto,

cal esmentar que Catalunya compta amb una capital que s'ha convertit en una ciutat global, Barcelona, i amb un àmbit metropolità que, sumat al de Tarragona, té l'oportunitat de ser el principal node logístic del sud d'Europa.

Catalunya disposa, doncs, d'un conjunt d'elements fenomenals i gaudeix avui, un cop superada la crisi, d'una conjuntura i unes dades de creixement econòmic gairebé envejables. Com deia a l'inici, tot això podria fer creure que tot va bé i que estem millor que mai. Tanmateix, la foto també té elements més foscos. Som un país competitiu, és cert, però aquesta competitivitat es fonamenta encara més en uns salaris baixos que en una alta productivitat dels nostres processos i en la diferenciació i qualitat dels nostres productes i serveis. Com augmentar ambdues coses, la productivitat i els salaris? Aquest és el repte. I és quelcom que va molt més enllà de la capacitat d'inversió de les empreses. Fins i tot aspectes com la tant debatuda reforma horària tenen en una de les seves dimensions la possibilitat de fer augmentar la productivitat per treballador. O, amb efectes directes superiors, la necessitat de traslladar l'alt nivell de recerca que tenim en transferència tecnològica i, per tant, en innovació a les empreses i a les administracions. Perquè som líders en publicacions científiques, figurem en els primers llocs dels rànquings de publicacions en revistes científiques *per capita*; però tot aquest coneixement no es trasllada prou a la societat ni tampoc a la generació de patents. Aquí tenim un repte important de cara a tenir una ocupació de qualitat i evitar tant la fuga de capital humà com que una part de l'economia es recolzi en la precarietat laboral, la baixa qualificació dels llocs de treball i els baixos salaris. Unes característiques que ens afebleixen en un entorn global altament competitiu.

Un context internacional que no és en absolut tan clar com el de l'economia catalana. La taxa de creixement a escala mundial s'alenteix, sembla que la Xina ha arribat o està arribant a cobrir el *gap* en l'àmbit de desenvolupament econòmic que havia estat escurçant des de mitjans dels anys setanta del segle passat. El conjunt de les economies emergents està en desaceleració i d'algunes d'elles han entrat en recessió. Hi ha desequilibris importants que no només es manifesten a l'àmbit econòmic, sinó també a l'àmbit polític d'aquestes economies. Alhora, l'augment de la inestabilitat financera mundial és un altre dels factors que hem de tenir presents, que està en l'horitzó, que encara no s'ha traslladat de manera clara a l'economia real, però que s'hi pot traslladar. Iniciem l'any amb unes borses de valors que han patit d'una manera important, amb una davallada continuada

dels preus del petroli, que ens diuen que ara ja sembla que no caurà més, però tot és susceptible de caure més —mirem, per exemple, el Banc Central Europeu i la davallada de tipus d'interès. Si mirem en la història dels darrers segles, avui tenim la massa monetària més gran que s'havia vist mai; una gran quantitat de diners movent-se pel món, amb uns nivells de rendibilitat molt baixos i, per tant, poden donar lloc fàcilment a bombolles especulatives.

Alhora, i de signe contrari, l'increment dels tipus de la Reserva Federal, que ha tensat les economies emergents, també és un element més que hem de tenir en compte, ateses les interrelacions entre el Banc Central Europeu (BCE), el Banc d'Anglaterra, el del Japó, i de tots ells amb la Reserva Federal dels Estats Units. Tot i que amb una mica de retard, les decisions sobre els tipus d'interès s'acaben coordinant. A Europa encara gaudim de tipus d'interès molt baixos. De fet, el BCE els va reduir encara més fa uns dies, fins al 0%. Però en un futur no gaire llunyà no hem d'oblidar que podem tenir un augment dels tipus d'interès del Banc Central Europeu i que, per tant, aquest context de tipus d'interès baixos, que ens beneficia en molts aspectes, incloent-hi el pagament dels interessos de la Generalitat, pot ser que no duri gaire més temps.

Si mirem ara quina ha estat l'evolució del producte interior brut a Catalunya en els darrers anys, aquesta U invertida o V que dibuixa, podríem dir que veníem d'uns anys d'un cicle econòmic expansiu, el període 2001-2008, amb uns creixements molt elevats, molt sustentats en el crèdit exterior. Un fet que posteriorment hem comprovat que era el resultat d'una gestió poc prudent, però que en el seu moment donava més marges de benefici en un context de molta competitivitat en el sector bancari. En tot cas, la gestió d'aquest crèdit poc prudent i el fet que es recolzés, sobretot, en un crèdit exterior que l'eliminació del risc país, amb l'entrada en la zona euro, va facilitar enormement, van ser les bases d'aquest cicle expansiu i de la creació d'una bombolla immobiliària que ha acabat tenint un cost elevadíssim, amb una crisi posterior, entre 2008 i 2013, en què vam veure créixer l'atur per sobre del 20%.

Fins a finals del 2013 no hem tornat a tenir un creixement continuat, l'any 2015, ha estat d'un 3,4% en mitjana anual, per sobre d'Espanya, amb el 3,2%, i molt per sobre del conjunt de la zona euro, amb l'1,6%. De fet, el darrer trimestre del 2015, comparat amb el darrer trimestre del 2014, el creixement interanual va

ser del 3,9%. Ja hem dit que en molt bona part aquest creixement es deu a la nostra obertura a l'exterior. Quan Catalunya s'ha obert al món, ha estat una economia que ha crescut. Així, el mateix procés d'industrialització de Catalunya, que es va capitalitzar en bona part, com va descriure molt bé Pierre Vilar, amb les exportacions d'aiguardent que van permetre l'obtenció d'uns recursos que van revertir-se en les inversions necessàries per a la industrialització a Catalunya. Sempre que hem estat més oberts a mercats exteriors, i menys dependents del mercat interior espanyol, hem tingut diferents fonts de creixement que ens han permès aguantar molt millor. En el passat i encara més avui, quan l'evolució de les exportacions ha estat un factor clau de l'actual creixement. El 2015, el creixement de les exportacions ha estat del 6,1%, 1,8 punts més que en l'Estat espanyol. Som el 15,9% de la població, el 18,9% del producte interior brut, el 25,5% de les exportacions del total de l'Estat i el 20% de la recaptació de l'Estat espanyol. En aquestes exportacions hi ha algunes, com les d'alt contingut tecnològic, que creixen més encara, el 10,5%. I també el turisme segueix incrementant-se: l'any passat un 3,7%.

Si ens fixem en l'àmbit de l'ocupació, la taxa d'ocupació creix igual a la de la Unió Econòmica Monetària. Des de finals de 2013, Catalunya està creant ocupació neta, l'afiliació a la Seguretat Social al febrer d'aquest 2016 va créixer un 3,3% i l'ocupació, segons l'enquesta de població activa, un 1,8% interanual. L'atur segueix en un nivell extremadament alt, dramàticament alt, del 17,7%, però menys que la mitjana de l'Estat espanyol, que és el 20,9% i molt menys dels nivells en què estàvem fa tot just dos anys, quan superàvem clarament el 20%.

Si mirem quina és l'evolució de la creació d'empreses, veiem com en els anys de crisi ha hagut una destrucció de les societats mercantils molt important; però avui s'ha recobrat i es creen noves empreses des de finals de 2013 i, malgrat el que es publica en alguns mitjans de comunicació, des de 2013 el nombre d'empreses amb seu social a Catalunya augmenta. En realitat, la destrucció més gran d'empreses que hi ha hagut a Catalunya no ha estat per processos polítics de cap mena, sinó per una crisi econòmica molt profunda, que encara perdura com a crisi social i que ha estat dura a Catalunya i en el conjunt de l'Estat espanyol i en el conjunt d'Europa, especialment en el sud d'Europa. Si anem al detall de la creació d'empreses, veiem com el creixement d'empreses de 50 a 250 treballadors augmenta un 4,1%, i que el creixement és de societats mercantils, que sobretot canalitzen inversió.

Hi ha un bon conjunt d'indicadors que ens diuen que estem en una fase de creixement econòmic, encara modest, però de creixement. Hi podem afegir la inversió estrangera directa, que l'any 2015 va augmentar a Catalunya un 57,8%; la segona major entrada de capital estranger des de l'any 2010. I si mirem les empreses estrangeres que estan ubicades a l'Estat espanyol, el 24% del seu mobilitzat material, és a dir, les inversions més físiques i tangibles són a Catalunya; un percentatge que és superior, no només a la nostra població, també al nostre PIB i a la nostra contribució impositiva. I pel que fa a l'ocupació, el 24,5% de l'ocupació d'empreses estrangeres a l'Estat espanyol es localitza a Catalunya, on tenim un gran nombre de filials d'empreses estrangeres i on s'han anunciat, més recentment, alguns nous projectes d'inversió com ara els de Korea Telecom, Amazon, Nestlé, EasyJet, Lenovo... Molts d'ells relacionats amb àmbits TIC, tecnologies de la informació i la comunicació, amb una aposta per situar centres de recerca tecnològica a Catalunya, tot aprofitant sinergies amb el Mobile World Congress, que ara sembla que comença a donar el seu fruit en arrelament de projectes empresarials en forma d'inversió estrangera a Catalunya. Si continuem amb la inversió estrangera i ho mirem en unitats territorials equiparables, és a dir, en regions d'àmbit europeu, som la primera regió continental en inversió estrangera. I quan mirem els índexs que es publiquen per part del *Financial Times*, doncs, també estem en uns rànquings elevats, amb Barcelona com un dels elements importants, com a capital que vertebrava el país i que projecta el país al món, que esdevé un element fonamental pel que fa a la captació d'inversions.

Fins aquí, si deixéssim la intervenció en aquest punt, algú diria: «Vaja, sortirem de l'Institut d'Estudis Catalans i veurem una societat molt menys desigual, en què la crisi social s'ha acabat i en què les oportunitats tornen a estar a l'abast d'una majoria de la població.» Malauradament, no és així. Aquestes xifres a nivell agregat de l'economia, que ens indiquen que tenim una conjuntura favorable, ni sabem tot quant durarà ni tampoc han donat lloc, de moment, a unes condicions socials igualment favorables per a la nostra gent. Hi ha un decalatge entre la realitat d'una economia molt dinàmica i una societat que encara està patint les desigualtats a conseqüència de la crisi. I aquí el factor institucional és, des del nostre punt de vista, clau. Necessitem institucions i polítiques públiques que puguin posar, i que tinguin les eines per fer-ho, aquestes xifres econòmiques al servei d'una societat millor i també d'uns fonaments de la nostra economia

molt més forts, que ens permetin aprofitar la conjuntura actual per tenir un projecte de país, i que quan la conjuntura no sigui tan favorable pugui resistir molt millor les futures crisis econòmiques que hi haurà.

Si mirem l'índex de Gini, que mesura les desigualtats, veiem com al llarg del darrers anys les desigualtats han anat augmentant a Catalunya. No han augmentat tant, o no se situen en un nivell de desigualtat tan gran com al conjunt de l'Estat espanyol, però encara som una societat més desigual que la societat europea global, excloent-hi Croàcia. Durant la crisi s'ha agreujat l'increment de desigualtats i entre el 2013 i el 2014 han augmentat de forma especialment notable. I si tenim una societat més desigual, cosa que també acabarà afectant la capacitat de consum i el creixement, no podem dir que la millora econòmica s'hagi posat al servei d'una societat millor, que és el que ha de perseguir la política econòmica de qualsevol govern. Malauradament, però, Catalunya no disposa de gaire instruments per revertir aquesta situació; no disposa de les eines pròpies d'un estat ni d'un estat a favor.

A tall d'exemple, el cost de l'energia. Tot i descomptant les illes, que per la seva condició natural i geogràfica és més difícil que les xarxes de distribució d'energia les permetin integrar-se en un mercat energètic en el qual hi hagi prou producció i prou demanda per tenir un nivell de preus competitiu, Espanya és líder absolut europeu en preus alts. L'Estat espanyol no és una illa geogràfica, però sí és una illa energètica a Europa. Amb un increment del preu de l'energia en els darrers set anys de l'1,64%, mentre que a la Unió Europea han disminuït un 6,49%! Per tant, els nostres competidors, que ja partien d'uns nivells base amb una energia més barata, en els darrers anys han incrementat aquesta diferència. I això quan tenim un territori amb dues centrals nuclears, diverses centrals hidroelèctriques i tèrmiques, i no només a Catalunya, sinó també en el que seria el mercat ibèric de l'energia. Cal preguntar-se on està el problema, que des del nostre punt de vista es troba en la regulació, en un mal disseny dels mercats i del mecanisme de fixació de preus. Un mecanisme de fixació de preus que no és tan transparent com ho hauria de ser, i on hi ha clarament un desfasament entre el cost de producció i el cost final per a empreses i particulars. I això, aquest diferencial negatiu de preus, té un alt impacte en termes de competitivitat en un context global.

Podem continuar, i ho hem de fer, amb les infraestructures del tot cabdals atesa la nostra posició com a pol logístic. Doncs bé, l'Estat espanyol, que és qui recapta el 95 % dels nostres impostos i és qui té la capacitat inversora més important, any rere any inverteix a Catalunya per sota del nostre PIB. Per contra, el tren d'alta velocitat, que en algunes línies encara s'ha de subvencionar per ser rentable, acapara la major part de les inversions de l'Estat. Una decisió que no aguanta cap anàlisi cost-benefici. Tornant a fer una mica d'història, mirant pel retrovisor aquella Espanya que es va voler unir amb el ferrocarril finançat amb fons públics, mentre que a Catalunya va ser finançat amb fons privats, semblaria que som al mateix lloc: al 1866, concretament. Ja sigui en l'àmbit dels ferrocarrils o de la inversió en infraestructures per carretera, la lògica geopolítica s'imposa a la social i econòmica a l'Estat espanyol. I com és important destacar en economia, tot té un cost d'oportunitat; si es fan unes inversions, se'n deixen de fer unes altres, ja sigui en despesa social o en inversió en infraestructures econòmicament cabdals.

I si ara mirem el repartiment dels ajustos de la crisi entre els diferents nivells administratius, podem veure com clarament hi ha hagut una política del Govern espanyol de centrifugació de les responsabilitats cap a la perifèria i cap a les comunitats autònomes, mentre que l'Estat es reserva prou marge pressupostari. Si seguíssim aquest camí que se'ns ha marcat, en contra de la nostra voluntat, a l'exercici vinent la Generalitat de Catalunya hauria d'estar en plena estabilitat pressupostària i, per tant, amb dèficit 0. I tots som conscients que això no serà possible, que aquest camí que se'ns ha marcat és insostenible i injust, i que fa perillar el manteniment dels serveis socials que presten les comunitats autònomes, com són ensenyament, salut, protecció social.

Moltes vegades s'ha parlat del finançament injust de la Generalitat de Catalunya. I hi ha moltes xifres: la del dèficit fiscal, la de les posicions en el rànquing de renda familiar disponible posteriorment als efectes de la recaptació d'impostos i la distribució de les prestacions socials. Però només anant al compliment estricte del que és el model de finançament, podem veure com, des del 2010, ha estat incomplet sistemàticament per part de l'Estat i ho ha fet d'una manera molt simple: amb una subestimació permanent, anual, de quina és la part d'aquest sistema que ens correspon a la Generalitat de Catalunya i a la resta de comunitats autònomes. L'any 2014, per exemple, es van assignar a la Generalitat 1.400 milions d'euros menys dels que li pertocaven. L'any 2015, la

nostra estimació és d'uns 1.090 milions d'euros. I l'any 2016, segons les nostres estimacions, encara molt provisionals perquè tot just estem a l'inici de l'any, ens movem per una xifra similar. Per tant, cada any el Govern de l'Estat ha escatimat a la Generalitat, i no liquida fins al cap de dos anys, una quantitat equivalent al pressupost de tot el Departament d'Interior d'un any; o, l'any 2014, l'equivalent a pràcticament la totalitat de les despeses en la Llei de dependència de Catalunya, que són 1.500 milions d'euros.

Vist aquest panorama, amb una economia amb unes xifres que són molt encoratjadores, si bé condicionades per una conjuntura internacional extremadament favorable i que no sabem si continuarà en el futur, i amb una societat que no rep els fruits d'aquesta bonança econòmica i amb unes institucions, a Catalunya, que no tenen les eines per poder posar aquest creixement econòmic al servei d'un enfortiment de l'economia, ens hem de plantejar quins són els reptes de futur de l'economia catalana. I tots ells requeriran canvis polítics perquè, de fet, la política econòmica és més política que econòmica i, per tant, requereix que hi hagi decisions clares. I aquest país ha pres una decisió, electoralment, el passat 27 de setembre. Hi ha un Parlament que té un objectiu clar, amb un Govern que recollim i som subsidiaris, diguem-ne, d'aquest objectiu i, per tant, els reptes de futur que ens podem plantejar a la nostra economia han de passar per deixar de tenir un estat al davant, enfront, i tenir un estat al costat.

Un dels primers reptes és aprofitar la nostra ubicació geogràfica i convertir-nos en el node logístic del sud d'Europa, i això requereix una inversió important en l'àmbit d'infraestructures si volem competir amb altres ports del Mediterrani i fins i tot del mar Negre. Competir, per exemple, amb els ports italians, que tenen una connexió amb el centre d'Europa molt més ràpida que la nostra gràcies als corredors ferroviaris que hi ha. Perquè la connexió de ports, aeroports i la seva combinació amb l'àmbit ferroviari és vital. D'aquí la importància del corredor mediterrani, que és un eix prioritari de la xarxa transeuropea de transport, però que, per contra, no és o no sembla que sigui un eix prioritari de les polítiques de transport de l'Estat espanyol.

Un altre àmbit clar de millora és el del capital humà, començant per poder aconseguir un compromís en l'àmbit legislatiu i també en l'àmbit pressupostari. I

en això soc el primer a saber de les dificultats de fer-ho a llarg termini. Tanmateix, una educació pública accessible a tothom i una educació de qualitat és la millor garantia d'una societat justa i equilibrada. Necessitem mantenir un marc estable normatiu en matèria educativa. Catalunya ha fet un esforç en aquest sentit, amb una llei d'educació de Catalunya de l'any 2008 que ha suposat renúncies i que ens dona un marc de futur; ens dona, de la mateixa manera que es va fer amb la recerca, aquella autopista en què els diferents governs podran conduir més pel carril de l'esquerra o pel carril de la dreta, però ens dona un camí ample per recórrer en l'àmbit educatiu, cosa que no tenim en les lleis bàsiques, en l'àmbit educatiu, de l'Estat espanyol. Veurem quin és el desenllaç final de les negociacions d'aquests dies, però, depenent de quin sigui, ens podem trobar amb una nova reforma educativa que modifiqui la llei orgànica. És a dir, no tenim un marc estable. I això és fonamental. A Catalunya s'ha impulsat la formació professional dual; de fet, en aquestes setmanes en què des del Departament de Vicepresidència, Economia i Hisenda afrontem la confecció pressupostària, una de les pressions pressupostàries a l'alça és la necessitat de dotar adequadament el creixement de la formació professional i la formació professional dual, aquella amb què empreses i centres educatius comparteixen compromís i on l'alumne participa i aprèn tant en l'àmbit de l'institut, de la formació més reglada, com en l'experiència en l'àmbit de l'empresa.

I un altre element important: tenint en compte que el context econòmic canvia constantment, hem d'incorporar flexibilitat al sistema. Hi poso un exemple. Tenim un sector TIC a Catalunya que creix cada any d'una manera notable. I un dels déficits que troben les multinacionals implantades a Catalunya en matèria TIC és la manca de prou graduats en l'àmbit de cicles formatius de grau superior en diferents especialitats informàtiques, des d'enginyeria de sistemes fins a àmbits concrets com ara el disseny d'aplicacions TIC. Hem de ser prou ràpids per poder reubicar molts joves, que en aquests moments estan a l'institut i que estan buscant un futur en matèria laboral, dins el sistema de formació professional.

En l'àmbit laboral necessitem reduir la dualitat entre contractes indefinits i temporals. Un dels aspectes en què podem dir que la reforma laboral ha tingut un cert èxit, que en tot cas hauríem de posar entre moltes cometes, és el fet que les contractacions han augmentat, però malauradament han augmentat, fonamentalment, en contractació temporal. No és socialment bo mantenir un

sector de treballadors prou protegit, amb contracte indefinit, normalment dins d'empreses mitjanes o grans, i amb representació sindical, i un altre conjunt de treballadors precaris, amb massa temporalitat, sense estabilitat ni esperança d'assolir-la. Per això creiem que cal reforçar la concertació social, massa oblidada en els darrers anys en el conjunt de l'Estat espanyol, i explorar formes de cogestió de treballadors i empresa per retenir millor i millorar encara més el nostre capital humà, redreçar la trajectòria actual de baixa qualificació i baixos salaris per una de sustentada en l'alta qualificació i superiors salaris.

Acabo fent referències a la part més financera, però també a la part de disseny de mercats. Hem de facilitar l'accés al capital, l'accés al finançament, i cal millorar la regulació d'aquells àmbits econòmics que condicionen el conjunt del dinamisme de l'economia. Un dels reptes que tenim plantejats i que volem aconseguir en aquesta legislatura és convertir l'Institut Català de Finances en un banc públic d'inversions. En termes del que s'està treballant en la normativa Europea, un *promotional bank*, un banc de promoció, no una banca comercial, sinó un banc que sigui capaç de donar crèdit a l'economia productiva i que serveixi també per participar d'aquelles inversions que en el seu moment feia la banca industrial. Tenim un Institut Català de Finances sanejat, hem rebut una bona herència i, per tant, ara cal posar-lo al servei del desenvolupament, convertir-lo en un banc públic. Volem que el Govern de la Generalitat tingui el lideratge de la implementació del Pla Juncker a Catalunya, d'aquest Pla Europeu d'Inversions i de l'estratègia RIS3CAT que ens ha de permetre tornar a parlar de política industrial i de reindustrialització del país.

En l'àmbit normatiu, una de les iniciatives que estem treballant, sota el lideratge de la Direcció General de Promoció Econòmica, Competència i Regulació, amb l'Albert Castellanos al capdavant, és la millora normativa; avui tenim una normativa que permet denunciar fins i tot la mateixa Generalitat per aquells tràmits burocràtics excessius per a la creació d'empreses, l'obertura de nous establiments, per tal de detectar precisament on podem reduir els tràmits burocràtics. I aquest és un aspecte que volem impulsar i posar en relleu, fer saber que hi ha un nou model econòmic en marxa, que aviat el tindrem entre nosaltres i que haurem de regular-lo o adaptar-lo sempre que convingui. Però, en tot cas, tenir-lo present per aflorar una part de l'economia informal, com ho és avui l'anomenada economia col·laborativa. Necessitem que els organismes de defensa de la competència la defensin de veritat, sobretot davant dels oligopolis, l'àmbit energètic el més clar, en què cal un disseny

de mercat que faciliti l'entrada de nous productors, de nous comercialitzadors, fent desaparèixer unes barreres d'entrada que avui són massa elevades i que només serveixen per protegir els antics oligopolis.

I, finalment, entenem que el compromís en la lluita contra el canvi climàtic no és només un compromís ambiental, sinó també és un compromís, una inversió per assolir una societat millor i sanament competitiva.

He intentat, en aquesta conferència, en primer lloc, destacar que tenim una economia que funciona bé, però que encara depèn massa de la conjuntura internacional, d'una política monetària expansiva del Banc Central Europeu i d'uns costos de l'energia que s'han reduït per la caiguda del preu del petroli; una economia que s'ha recuperat fonamentalment gràcies al ritme d'unes exportacions principalment dirigides als països de la zona euro amb unes taxes de creixement modestes i que, per tant, tard o d'hora ens acabaran repercutint. En definitiva, he provat a dir que tenim una economia que llueix bé si fem una foto fixa i no tenim en compte un seguit de factors externs que no sabem si seran tan favorables en el futur.

En segon lloc, he subratllat l'existència d'unes institucions que no tenen els instruments necessaris per aprofitar aquesta conjuntura a favor de la gent i prendre les decisions necessàries per enfortir la nostra base econòmica i poder fer front a uns reptes la superació dels quals demana eines d'estat. L'Estat espanyol, o l'estat que s'acabi configurant al nostre país en aquest procés polític i històric que estem vivint. També hi ha, és cert, un seguit de reptes que podem mirar d'afrontar amb les eines de què disposem, com ara: la conversió en banc de l'Institut Català de Finances, el lideratge en l'àmbit del Pla Juncker, la millora normativa a escala autonòmica i l'aposta per l'educació.

Aquests són els compromisos també d'aquest Govern, d'un govern de la Generalitat que és un govern plural, que està en una situació excepcional i que nosaltres voldríem que fos el Govern de la legislatura fundacional d'un nou país en totes les maneres possibles d'entendre aquesta expressió: un nou país en l'àmbit econòmic, en l'àmbit social i, també, en l'àmbit polític.